

МАШИНОБУДІВНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

© 2016 ВІНОГРАДОВ В. В.

УДК 658.8

Виноградов В. В. Машинобудівна галузь України в умовах міжнародних інтеграційних процесів

Метою статті є аналіз сучасного стану машинобудівної галузі промисловості України з ринкових позицій, особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудівної галузі України, виявлення основних проблем розвитку машинобудування, запропонування шляхів виходу машинобудівних підприємств на нові ринки збуту з урахуванням впливу міжнародних інтеграційних процесів. Розглянуто машинобудівну галузь як частку в структурі промисловості України, її зміни в динаміці по відношенню до розвинутих країн світу. Для детального аналізу автором розраховано коефіцієнти кореляції між параметрами зростання економіки та індексами обсягу виробництва продукції машинобудування за видами діяльності в Україні, які підтверджують загальну тенденцію в галузі. Представлено аналіз динаміки та структура зовнішньої торгівлі України продукцією машинобудування, інвестиції в основний капітал підприємств промисловості та машинобудування. Запропоновано службі збуту підприємства розробити стратегію для проникнення продукції машинобудування на нові, міжнародні ринки збуту, що потребує додаткового дослідження.

Ключові слова: машинобудування, міжнародні ринки збуту, промисловість, інтеграційні процеси.

Рис.: 5. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 8.

Виноградов Владислав Володимирович – аспірант, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Багалея, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: UA.Vladislav.V@gmail.com

УДК 658.8

UDC 658.8

Виноградов В. В. Машиностроительная отрасль Украины в условиях международных интеграционных процессов

Целью статьи является анализ современного состояния машиностроительной отрасли промышленности Украины с рыночных позиций, особенностей внешнеэкономической деятельности предприятий машиностроительной отрасли Украины, выявление основных проблем развития машиностроения, предложение путей выхода машиностроительных предприятий на новые рынки сбыта с учётом влияния международных интеграционных процессов. Рассмотрена машиностроительная отрасль как доля в структуре промышленности Украины, её изменения в динамике в отношении развитых стран мира. Для детального анализа автором рассчитаны коэффициенты корреляции между параметрами роста экономики и индексами объёма производства продукции машиностроения по видам деятельности в Украине, которые подтверждают общую тенденцию в отрасли. Представлен анализ динамики и структура внешней торговли продукцией машиностроения, инвестиции в основной капитал предприятий промышленности и машиностроения. Предложено службе сбыта предприятия разработать стратегию для проникновения продукции машиностроения на новые, международные рынки сбыта, что требует дополнительного исследования.

Ключевые слова: машиностроение, международные рынки сбыта, промышленность, интеграционные процессы.

Рис.: 5. **Табл.:** 4. **Библ.:** 8.

Виноградов Владислав Владимирович – аспирант, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Багалея, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: UA.Vladislav.V@gmail.com

Vynogradov V. V. The Machine-Building Industry of Ukraine in the Conditions of International Integration Processes

The article is aimed to analyze the current status of the machine-building industry of Ukraine from the market perspectives, the features of foreign economic activity of the enterprises of machine-building industry of Ukraine, identification of the main problems in development of machine-building, proposals of ways to entering the new sale markets for machine-building enterprises, in terms of the impact of international integration processes. The machine-building industry has been considered as a share in the structure of the Ukrainian industry, with its changes in the dynamics as compared to the developed countries of the world. For the purposes of a detailed analysis, the author has calculated correlation coefficients between the parameters of growth and the production volume indexes by the types of activity in Ukraine, which confirm the general trend in the industry sector. The article provides an analysis of the dynamics, the structure of foreign trade with the products of machine-building, fixed investments in the enterprises of industry and machine-building. There is a proposition to the marketing service of enterprise to develop a strategy for entering with the machine-building products the new, international markets, such developing requires further research.

Keywords: machine-building, international sale markets, industry, integration processes.

Fig.: 5. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 8.

Vynogradov Vladislav V. – Postgraduate Student, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (21 Bahalija Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: UA.Vladislav.V@gmail.com

Промисловий сектор традиційно відіграє найвпливовішу роль у економіці країни і потребує масштабного організаційно-економічного реформування з урахуванням вимог сьогодення. Значна питома вага в основних фондах, кількість зайнятих продуктивних сил у виробництві, реалізованої продукції й експорті зумовляє об'єктивність відведення провідної позиції саме промислового виробництва. Протягом останніх двадцяти п'яти років з часу визнання незалежності України ринкова модель економіки, заснована на приватизації, та зовнішньоекономічна відкритість ринків вплинули на розвиток економіки країни та її промисловий сектор.

Діючі підприємства основних галузей промисловості адаптувалися до нових умов регіональних і гло-

бальних ринків, чому сприяло приєднання України до СОТ і що підтверджує позитивна динаміка обсягів зарубіжних інвестицій у розвиток українських промислових виробництв. Разом з тим ринкові перетворення призвели до масштабної структурної деградації промисловості, що є наслідком неефективної спеціалізації на низькотехнологічних енерго- і ресурсоемних виробництвах і що спричинило фактичну втрату окремих виробництв машинобудування. Значно скоротилися абсолютні обсяги випуску і продажів продукції машинобудівних підприємств. Присутність української промисловості на зовнішніх ринках помітна тільки в сировинних і низькотехнологічних сегментах.

У цих умовах стабілізація економічних процесів в Україні залежить від ефективного управління підприємствами, зокрема в машинобудівній галузі. Таким чином, збутова (зокрема, зовнішньоекономічна) діяльність машинобудівних підприємств стає флагманом розвитку підприємства, оскільки саме на збут лягає вирішення складних завдань інтеграції продукції підприємства на нові, у тому числі міжнародні, ринки. Процеси розширення національної економіки України встановлюють нові стандарти здійснення зовнішньоекономічних зв'язків та їх результативності, стимулювання розвитку конкурентних переваг для забезпечення стійких позицій на зовнішньому ринку та впровадження досягнень науки і техніки для підвищення ефективності виробничої діяльності машинобудівних підприємств. Саме тому набуває актуальності аналіз сучасного стану машинобудівної галузі промисловості України.

Діяльність машинобудівної галузі промисловості України досліджували такі вітчизняні науковці, як Алімов О., Амоша А., Волков Д. [8], Дікань В., Іванов Ю., Ілляшенко С., Кизим М., Кузьмін О., Ліпич Л., Маслак О., Момот В., Орлов П., Перерва П., Швець І., Яковлев А. та ін. Однак динамічні зміни в Україні у 2013–2015 рр., пов'язані з євроінтеграцією країни, політичною та економічною нестабільністю, потребують аналізу стану машинобудівної галузі в сучасних умовах.

Метою статті є аналіз сучасного стану машинобудівної галузі промисловості України з ринкових позицій, особливостей зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудівної галузі України, виявлення основних проблем розвитку машинобудування, запропонування шляхів інтеграції машинобудівних підприємств у нові ринки збуту з урахуванням впливу міжнародних інтеграційних процесів.

Розвиток світового ринку, розширення масштабів міжнародної торгівлі, глобалізація виробництва, міжнародне економічне співробітництво, вільний рух капіталів між країнами сприяють розвитку зовнішньоекономічної діяльності, іноземного інвестування, що є особливо важливим для України на сьогоднішній день, у зв'язку з гострою нестачею фінансових ресурсів та сучасних технологій.

Однією з найперспективніших галузей промисловості України є машинобудування. Машинобудівний сектор промисловості України об'єднує 11 267 підприємств, з яких 146 – великих, 1834 – середніх та 9287 – малих, які виробляють машини та устаткування, прилади й апаратуру тощо. Машинобудування зосереджує понад 15% вартості основних засобів і майже 6% оборотних активів національної промисловості, на об'єктах машинобудування працюють понад 22% кількості найманих працівників. Рівень розвитку машинобудування впливає на темпи і масштаби впровадження науково-технічних досягнень у галузях, які споживають машинобудівну продукцію. Слід зазначити, що частка машинобудування в структурі промисловості нашої країни в 1991 р. становила понад 30% та за останні роки значно зменшилася – до 13%, що є недостатньо як для країни, яка позиціонує себе індустріально розвинутою державою [1; 4]. Так, в

економічно розвинених країнах частка машинобудівних виробництв у загальному обсязі виготовленої промислової продукції становить від 30% до 50% (Німеччина – 53,6%, Японія – 51,5%, Англія – 39,6%, Італія – 36,4%, Китай – 35,2%), що забезпечує технічне оновлення у промисловості кожні 8–10 років. При цьому частка продукції машинобудування у ВВП країн Євросоюзу становить 36–45%, у США – 40%, у Росії машинобудування забезпечує 18% ВВП [5, с. 366]. Таким чином, частка машинобудування в структурі промислового виробництва України у 2 – 2,5 рази менша, ніж у розвинутих країнах, що і є, на наш погляд, основною причиною відставання української промисловості за технічним рівнем від промислово розвинутих країн [1; 4].

Виробництво окремих видів продукції машинобудування у 2007–2014 рр. визначалося переважно виробництвом електричного та електронного обладнання й меншою мірою – виробництвом машин та устаткування (табл. 1).

Індекси обсягу виробництва продукції машинобудування в цілому почали скорочуватися ще до 2013–2014 рр. через скорочення виробництва машин, устаткування, виробництва електричного та електронного обладнання.

У 2010 р. виробництво транспортних засобів та виробництво машин і устаткування досягли найвищого розвитку за останній період. Однак за 2015 р. індекс обсягу виробництва транспортних засобів та устаткування показав значне зростання в порівнянні з попереднім періодом і навіть у порівнянні з 2013 р., що зумовлено підвищенням виробництва відповідної продукції для потреб у військовій сфері. Саме зростання виробництва в цій галузі підвищило індекс обсягу виробництва продукції машинобудування в цілому у 2015 р.

Для детального аналізу зв'язку темпу зростання ВВП і обсягу виробництва продукції машинобудування автором розраховано коефіцієнт кореляції по індексу виробництва продукції машинобудування за видами діяльності, які привели до таких висновків.

Динаміку змін ВВП та індекси обсягу виробництва продукції машинобудування представлено на рис. 1, які показують слабку взаємозалежність між дослідженими об'єктами.

Ця взаємозалежність підтверджується кореляційним аналізом, який дав такий результат: $R = -0,28$. Такий коефіцієнт кореляції свідчить про те, що між досліджуваними показниками, а саме – зростанням ВВП та індексом обсягу виробництва продукції машинобудування – існує зв'язок, який характеризує слабку від'ємну взаємозалежність індексу обсягів виробництва продукції машинобудування зі зростанням економіки країни.

Попри значне зростання індексу виробництва транспортних засобів та устаткування у 2015 р., що підтверджує загальну динаміку зростання ВВП країни у національній валюті, проведений кореляційний аналіз показує слабку від'ємну взаємозалежність виробництва транспортних засобів зі зростанням економіки країни (рис. 2).

Індекси обсягу виробництва продукції машинобудування за видами діяльності, у % до попереднього періоду [2]

Галузь	До попереднього року									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015
Машинобудування в цілому	119,0	100,3	55,1	136,1	117,2	94,0	86,8	78,7	85,4	
Виробництво машин та устаткування	103,0	98,2	62,4	121,1	112,5	90,0	93,5	87,1	86,7	
Виробництво електричного та електронного обладнання	129,1	93,2	71,8	124,2	114,7	88,4	91,1	100,1	89,4	
Виробництво транспортних засобів та устаткування	130,0	105,7	42,1	161,9	122,6	101,1	79,8	64,3	84,7	

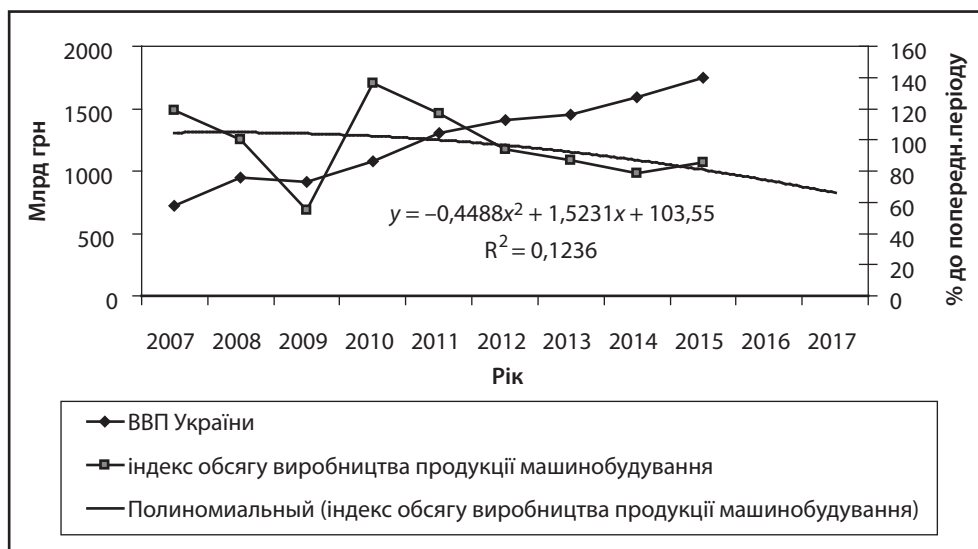

Рис. 1. Прогноз обсягу виробництва продукції машинобудування у 2017 р., % [2]

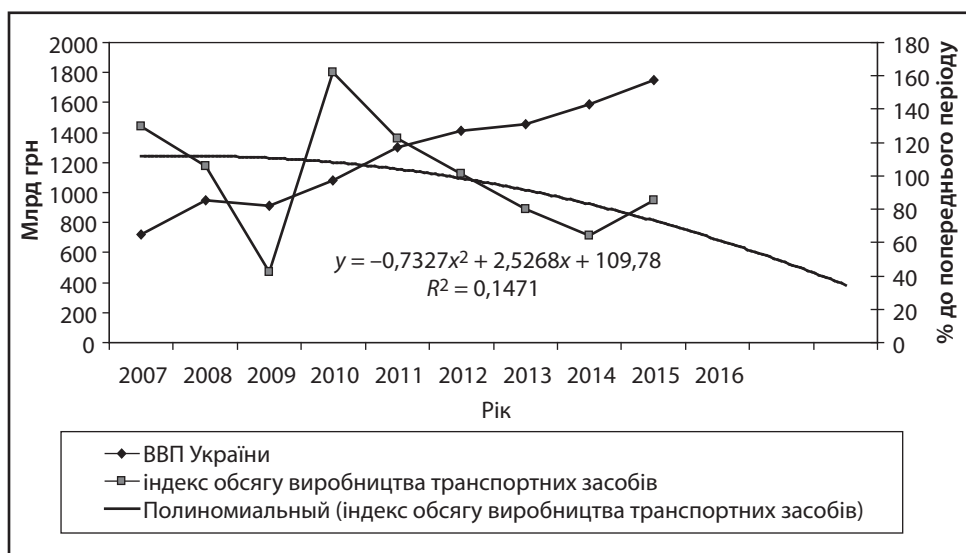

Рис. 2. Прогноз обсягу виробництва транспортних засобів у 2017 р., % [2]

У табл. 2 наведено розраховані автором коефіцієнти кореляції між параметрами зростання економіки та індексами обсягу виробництва продукції машинобудування за видами діяльності в Україні, які підтверджують загальну тенденцію в галузі.

Отже, результат кореляційного аналізу, представлений у табл. 2, показав, що індекси обсягів виробни-

цтва продукції машинобудування, як у цілому, так і за видами діяльності не є взаємозалежними з темпами зростання економіки України і підтверджують висновки автора про тимчасове підвищення обсягів виробництва транспортних засобів у 2015 р. у зв'язку з потребами у військовій сфері.

Коефіцієнти кореляції між параметрами зростання економіки та індексами обсягу виробництва продукції машинобудування за видами діяльності в Україні

Пари динамічних змінних-темлів приросту	Коефіцієнт кореляції	Ступінь кореляції
ВВП та індекс виробництва продукції машинобудування в цілому	-0,28	Слабкий
ВВП та індекс виробництва машин та устаткування	-0,12	Дуже слабкий
ВВП та індекс виробництва електричного та електронного обладнання	-0,31	Слабкий
ВВП та індекс виробництва транспортних засобів та устаткування	-0,31	Слабкий

Джерело: складено автором за [2].

При цьому рівень зношеності основних засобів у 2014 р. склав приблизно 56,9% [2], що свідчить про критичну застарілість обладнання, яке потребує оновлення.

За розміром реалізованої продукції промислової продукції в її загальному розмірі машинобудування займає четверте місце серед галузей економіки України, і це при тому, що більшість промислових підприємств працює на застарілому обладнанні (знос основних виробничих фондів у промисловості приблизно 54%, зокрема в машинобудуванні – 57% (при зносі машин й устаткування на рівні 71,4%) [3, с. 31].

Більше 50% машинобудівної продукції, виготовленої в Україні, експортується, при цьому імпорту такої продукції перевищує обсяги її експорту, що негативно впливає на торговельний баланс. У 2014 р. у товарній структурі зовнішньої торгівлі України на машинобудівну галузь припадає 13,7% експорту і 22% товарного імпорту [2].

У зовнішній торгівлі продукції машинобудування найбільш ємними позиціями є товари за кодом 84 – реактори, ядерні котли, машини та 85 – електричні машини. Їх частка в структурі експорту машинобудівної продукції за 2014 р. складала відповідно 40,5% та 36,5% (разом 77%), а в структурі імпорту – 40,8% і 31,7% (разом 72,5%) [2]. При цьому низький технологічний рівень національної продукції машинобудування не дає змоги відмовитися від імпорту високотехнологічної продукції машинобудування (коефіцієнт покриття імпорту експортом становить 0,62, а від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі – 4,6 млрд дол. США (2014 р.) (табл. 3).

Основний експорт продукції машинобудування у 2014 р. зберіг тенденцію останніх років до зменшення, але, як і раніше, переважно поставлявся до країн СНД (55,4%), тоді як імпорту надходить переважно з країн ЄС (44,2%) і третіх країн (39,1%).

Процеси промислової кооперації України міцно інтегровані до економічного простору СНД, що робило нашу країну залежною від економічних тенденцій і політичного клімату, що складався в цьому регіоні. Зокрема це стосується зміни вектора розвитку України, а саме – євроінтеграція нашої економіки і прагнення до вступу в Європейське співтовариство, наслідком чого стало скорочення експорту продукції машинобудування до країн СНД за 2011–2014 рр. більше, ніж впововину (рис. 3).

Як і у 2013 р., найбільше скорочення експорту відбулося в сегменті залізничного транспорту, який ще у 2012 р. давав найбільший внесок до загального експор-

ту – 4,1 млрд дол. США, а у 2014 р. цей показник впав у п'ять разів – до 0,8 млрд дол. США (рис. 4).

Найбільший внесок у загальний експорт давав сегмент: двигуни, турбіни, насоси, який складав у 2012 та 2013 рр. 3,8 млрд дол. США, а у 2014 р. – 3 млрд дол. США (спад на 21%).

Експорт електротехнічної продукції також знизився з 3,2 млрд дол. США у 2012 р. до 2,7 млрд дол. США у 2014 р. Інші сегменти експорту продукції машинобудування залишилися на низькому рівні з невеликим зниженням у 2014 р.

Таким чином, у середньостроковій перспективі необхідно приділити увагу збільшенню обсягів експорту електротехнічної продукції машинобудування до країн ЄС, оскільки саме ця продукція переважає серед інших видів продукції у торгівлі з ЄС. Також своєчасні та комплексні економічні й політичні заходи, спрямовані на збільшення обсягів торгівлі з іншими країнами світу, дадуть додатковий розвиток машинобудівної галузі. У 2013–2014 рр. експорт продукції машинобудування до інших країн світу становив більш 39%, що свідчить про поступову орієнтацію ринку збуту продукції машинобудівної галузі на нові ринки збуту, що дає надію на розвиток галузі.

Глобалізаційні перетворення і розбудова ринкової економіки вимагають впровадження стратегії інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, розвиток якої стримується дефіцитом інвестиційних ресурсів, зниженням кредитування реального сектора, відсутністю розвинутої інфраструктури фінансових ринків, недостатньою державною підтримкою НДДКР (науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт) та катастрофічним старінням технічного рівня виробничої основи машинобудівної галузі [6]. При цьому підвищення активності інноваційної діяльності є однією з умов сталого розвитку машинобудівної галузі, але в ринковому середовищі, яке динамічно змінюється, успіх залежить від збільшення обсягів інвестиційних ресурсів та їх ефективного використання.

Машинобудівні підприємства інвестують у власні виробничі потужності вкрай малі фінансові ресурси у порівнянні з промисловим комплексом України в цілому (табл. 4). Така низька частка інвестицій у машинобудування із загального обсягу інвестицій у промисловість свідчить про відсталість промисловості України від країн Центральної та Східної Європи і підтверджує те, що розвиток машинобудівної галузі не є пріоритетним на-

Динаміка та структура зовнішньої торгівлі України продукцією машинобудування [2]

Показник	Усього		У тому числі до країн					
	млрд дол. США	%	СНД		ЄС		Інших країн	
			млрд дол. США	%	млрд дол. США	%	млрд дол. США	%
2011 р.								
Експорт	11,8	100	8,7	73,4	2,1	17,8	1,0	8,8
Імпорт	19,8	100	3,5	17,9	9,3	46,7	7,0	35,4
Сальдо	-8,0	100	5,1		-7,2		-6,0	
2012 р.								
Експорт	13,3	100	9,2	69,2	2,5	19,1	1,6	11,7
Імпорт	22,56	100	3,6	15,9	9,4	41,8	9,5	42,3
Сальдо	-9,2	100	5,6		-6,9		-7,9	
2013 р.								
Експорт	10,6	100	7,0	65,6	2,2	20,4	1,5	14,0
Імпорт	19,5	100	3,2	16,4	8,6	44,3	7,6	39,3
Сальдо	-8,9	100	3,8		-6,4		-6,1	
2014 р.								
Експорт	7,4	100	4,1	55,4	2,3	31,8	1,0	12,8
Імпорт	12,0	100	2,0	16,7	5,3	44,2	4,7	39,1
Сальдо	-4,6	100	2,1		-3,0		-3,7	

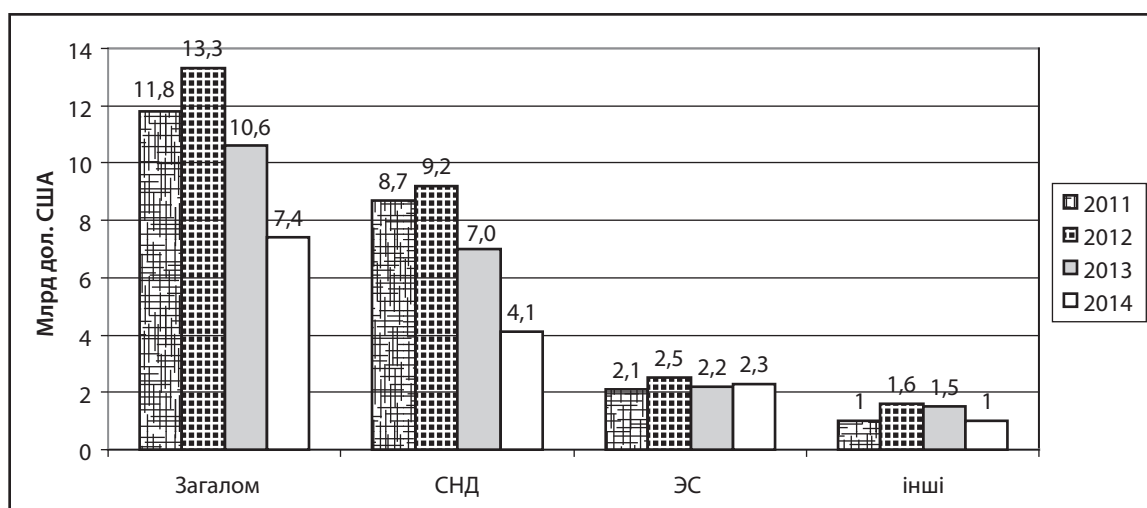

Рис. 3. Експорт продукції машинобудування України за регіонами світу у період 2011–2014 рр. [2]

прямою для держави, хоча традиційно машинобудівний комплекс забезпечує технічне переозброєння господарства, задовольняє споживчий попит населення, створює основу економічного та оборонного потенціалу країни.

Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. стала випробуванням для української промисловості та машинобудівної галузі. Промислове виробництво за 2008–2009 рр. становило 27% докризового рівня (2007 р.). Негативні наслідки кризи як для національної економіки в цілому, так і для промисловості зокрема виявилися найбільш масштабними порівняно з іншими країнами. Промислова політика, яка проводиться в Україні, не забезпечує ефективний розвиток національного машинобудування із застосуванням мо-

дернізованої організаційно-технологічної бази та втратила колишні переваги, здобуті в період індустріалізації у складі СРСР.

Індекси інвестицій в основний капітал машинобудування показали пік у 2007 р. і становлять 146,2% до попереднього року та майже триразовий спад – до 57,59% до попереднього року в кризовий 2009 р. При цьому після кризового періоду інвестування в машинобудівний сектор відновлюється і різко зростає вже з 2010 р. до 123,46% у порівнянні з 2009 р., демонструючи сталу тенденцію впродовж трьох років.

Очікувалося, що основними ризиками для роботи промисловості у 2012–2015 рр. можуть стати зростання вартості сировини та енергоносіїв, зміни, пов'язані зі зростанням тарифів на залізничні перевезення, а також-

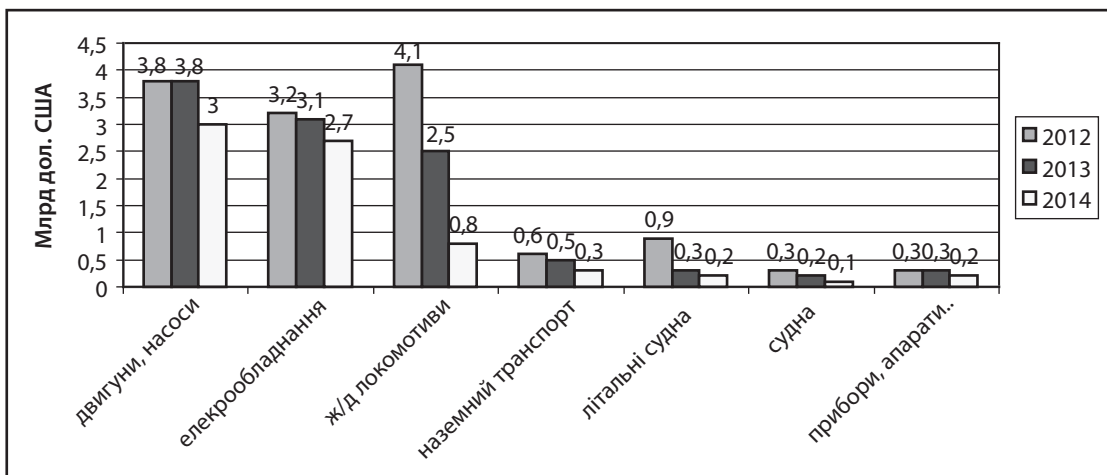

Рис. 4. Експорт продукції машинобудування з України у 2012–2014 рр., млрд дол. США [2]

Таблиця 4

Інвестиції в основний капітал підприємств промисловості та машинобудування [2]

Галузь	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Промисловість, млн грн	64341	76618	57658	58558	86313	91665	101858,3	82743,8
Промисловість,% до попереднього року	143,61	119,08	75,25	101,56	147,40	106,2	100,3	74,3
Машинобудування, млн грн	5340	6189	3564	4400	5888	6800	2271,4	2019,3
Машинобудування, % до попереднього року	146,19	115,90	57,59	123,46	133,82	115,49	80,7	72,6
Машинобудування, % до промисловості	8,3	8,1	6,2	7,5	6,8	7,4	2,2	2,4

можливе посилення фіскального тиску [2]. Однак вже у 2013–2015 рр. різко впали індекси інвестицій в основний капітал підприємств машинобудування (майже в три рази в порівнянні з кризовим 2009 р.), що пов'язано з політичною кризою в країні та анексуванням частини території, воєнними діями на сході України.

Головним джерелом фінансування капітальних вкладень у 2015 р., як і в попередні роки, є власні кошти підприємств, які включають прибуток і амортизацію (рис. 5), що ставить у залежність розвиток підприємств та їх інвестиційну активність від прибутковості.

Аналізуючи вищеприведене, можна дійти висновку, що для розвитку машинобудівної галузі необхідно вирішити проблеми інвестування галузі, зокрема впро-

вадити такі заходи: розширити джерела бюджетного фінансування програм розвитку промисловості (лізинг, залучення коштів на фондовому ринку та ін.); створити умови для підвищення в активах банків частки довгострокового кредитування інвестиційної спрямованості, посилити можливості використання внутрішніх фінансових ресурсів підприємств шляхом податкового стимулювання та відновлення амортизації як джерела формування амортизаційних ресурсів.

Розвиток машинобудування потребує системної державної підтримки, спрямованої на координацію та підтримку інноваційної та інвестиційної діяльності, а також підтримку присутності на пріоритетних експортних ринках збуту.

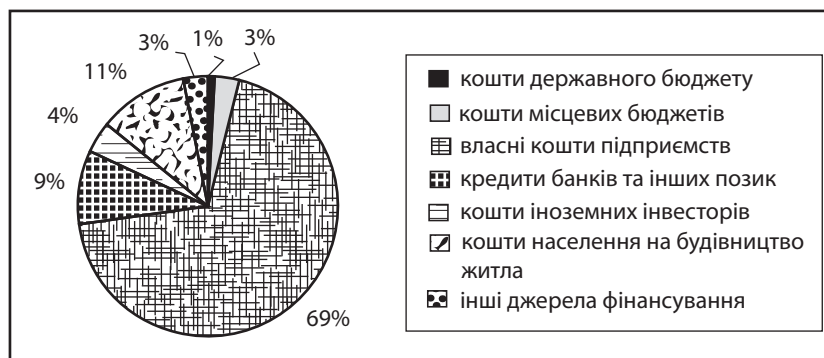

Рис. 5. Капітальні інвестиції за джерелом фінансування у 2015 р. [2]

За оцінками дослідників, ефективність маркетингової діяльності великих машинобудівних підприємств України коливається від дуже низької, коли витрати на збут перевищують отриманий прибуток, до достатньо високих (у декілька разів), що залежить від значних коливань чистого прибутку підприємств та їх витрат на збут [7].

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження машинобудівної галузі України показало слабку від'ємну взаємозалежність виробництва транспортних засобів зі зростанням економіки країни, попри значне зростання індексу виробництва транспортних засобів та устаткування у 2015 р., що підтверджує загальну динаміку зростання ВВП країни у національній валюті. Частка машинобудування в структурі промислового виробництва України у 2 – 2,5 разу менша, ніж у розвинутих країнах, що і є, на наш погляд, основною причиною відставання української промисловості за технічним рівнем від промислово розвинутих країн.

Ефективна економічна діяльність як окремого підприємства, так і галузі машинобудування загалом, реалізується завдяки здійсненню регулювання інвестиційної діяльності. Для розвитку машинобудівної галузі необхідно вирішити проблеми інвестування галузі. Вибір правильних форм і методів регулювання діяльності суб'єктів господарювання в галузі машинобудування забезпечить активну інвестиційну політику та ефективну господарську діяльність підприємств.

Оцінюючи тенденції зовнішньої торгівлі та характер чинників, які закладаються в основу економічної політики України на перспективу, є підстави вважати, що показники зовнішньої торгівлі України з країнами СНД продукцією машинобудування будуть знижуватися, тому пріоритетом для підприємств машинобудування є пошук нових ринків збуту продукції. Ефективні методи планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств машинобудівної галузі національного господарства України дадуть змогу вирішити питання усунення дисбалансу та вдосконалення структури експорту продукції та послуг і збільшення в них наукомісткої складової. Таким чином, на збут підприємства покладається нове завдання щодо розробки стратегії проникнення продукції машинобудування на нові, міжнародні ринки збуту, що потребує додаткового дослідження. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Амоша А. Промышленная политика Украины: концептуальные ориентиры на среднесрочную перспективу / А. Амоша, В. Вишнеvский, Л. Збаразская // Экономика Украины. – 2009. – № 11. – С. 4–14; № 12. – С. 4–12.
2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів / П. С. Харів. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – 326 с.
4. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю. М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1 (8). – С. 19–25.

5. Алімов О. М. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О. М. Алімов, О. І. Амоша та ін. ; за заг. ред. В. І. Ляшенка ; ІЕП НАН України, КПУ. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – 798 с.

6. Ткачова Н. П. Машинобудування України: сучасний стан та перспективи розвитку конкурентних переваг / Ткачова Н. П. // Збірник наукових праць «Вісник НТУ «ХПІ»: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2011. – № 25. – С. 138–150.

7. Данько Т. В. Сучасний стан та перспективи розвитку маркетингової діяльності машинобудівних підприємств / Данько Т. В., Баранова Г. В., Ларионов В. О., Арутюнян Г. А. // Збірник наукових праць «Вісник НТУ «ХПІ»: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2009. – № 17.

8. Волков Д. П. Аналіз збутової діяльності машинобудівних підприємств у період структурних трансформацій / Д. П. Волков // Вісник Криворізького економічного інституту. – 2011. – № 2. – С. 108–111.

Науковий керівник – Данько Т. В., кандидат економічних наук, професор кафедри менеджменту ЗЕД та фінансів Національного технічного університету «Харківській політехнічний інститут»

REFERENCES

Amosha, A., Vishnevskiy, V., and Zbarazskaya, L. "Promyshlennaya politika Ukrainy: kontseptualnyye orientiry na srednesrochnuyu perspektivu" [Industrial policy: conceptual guidelines for the medium term]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 11 (2009): 4-14; no. 12 (2009): 4-12.

Alimov, O. M. et al. *Pershyi etap modernizatsii ekonomiky Ukrainy: dosvid ta problemy* [The first phase of modernization of economy of Ukraine: experience and problems]. Zaporizhzhia: KPU, 2014.

Bartashevskaya, Yu. M. "Rozvytok mashynobuduvannya Ukrainy: stan, problemy, perspektivy" [The development of mechanical engineering of Ukraine: state, problems, prospects]. *Yevropeyskiy vektor ekonomichnoho rozvytku*, no. 1 (8) (2010): 19-25.

Danko, T. V. "Suchasnyi stan ta perspektivy rozvytku marketingovoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv" [Modern state and prospects of development of marketing activity of machine-building enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats "Visnyk NTU "KhPI": Tekhnichniy prohres i efektyvnist vyrobnytstva*, no. 17 (2009).

Khariv, P. S. *Innovatsiina diialnist pidpriemstva ta ekonomichna otsinka innovatsiinykh protsesiv* [Innovative activity and economic evaluation of innovative processes]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2010.

Ofitsiyni sait derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Tkachova, N. P. "Mashynobuduvannya Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektivy rozvytku konkurentnykh perevah" [Mechanical engineering of Ukraine: modern state and prospects of development of competitive advantages]. *Zbirnyk naukovykh prats "Visnyk NTU "KhPI": Tekhnichniy prohres ta efektyvnist vyrobnytstva*, no. 25 (2011).

Volkov, D. P. "Analiz zbutovoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv u period strukturnykh transformatsii" [Analysis of sales activity of machine-building enterprises in the period of structural transformations]. *Visnyk Kryvorizkoho ekonomichnoho instytutu KNEU*, no. 2 (2011).